

Klimat och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Cc: kn.e.remissvar@regeringskansliet.se ;
par.lyden@regeringskansliet.se**KN2023/02811**Nord Pool European
Market Coupling OperatorNord Pool
PO Box 121
NO - 1325 LysakerT +47 6710 9100
Org. nr: 984 058 098
nordpoolgroup.com**Remissvar till rapporten "Framtidens kapacitetsmarknad för att säkerställa resurstillräcklighet på elmarknaden".**

1 september 2023

Nord Pool tackar för att ha getts möjlighet att inkomma med synpunkter till givet ärende och hoppas det blir möjligt att också inviteras till uppföljande dialog och eventuella utredningar kopplat till möjliga förslag att gå vidare med en specifik form på en förändrad (ny) kapacitetsmarknad i Sverige.

Yttrande

Inledningsvis kan vi konstatera att det historiskt, i nutid och minst närmsta 5-10 åren finns behov för någon form av kapacitetsmekanism för delar av det svenska kraftsystemet under höglastperioder eller eventuellt hela året.

Den strategiska reserv som funnits i Sverige i olika storlek och utformning (aktiveringsmekanism, aktiveringspris, var, när och hur den aktiveras, produktion och/eller förbrukningsflexibilitet, osv.) sedan drygt 20 år tillbaka har varit mycket avgränsad i omfång (MW) och tid, dvs endast vintertid och med resurser i elområden som bedömts ha risk för effektbrist vid höglast.

Den marknadsomfattande kapacitetsmekanism som föreslås i rapporten innebär därmed en mycket väsentlig förändring av premisserna och möjligen även totala kostnader och incitament för att säkra resurstillgänglighet både för existerande produktion och flexibilitet (förbrukning, lager, batterier, osv.) samt för möjliga nyinvesteringar i fossilfri produktion och flexibel förbrukning och även sett till värdering av nedläggning av befintliga anläggningar baserat på miljöpåverkan, tekniska eller ekonomiska parametrar.

Sammantaget leder till ett behov att tydligt klarlägga (a) vilka utmaningar en marknadsomfattande kapacitetsmekanism är tänkt att lösa, (b) under vilken tidshorisont ett sådant behov för tillägg till "energy-only-market" kan anses vara motiverat och (c) vilka andra åtgärder som kan vara tekniskt, ekonomiskt, miljömässigt, etc. rimliga alternativ, eller fungera parallellt som ett väsentligt komplement, till en sådan kapacitetsmekanism. Detta är dock i nuläget, baserat på omnämnd rapport, enligt vår preliminära uppfattning inte tydligt klarlagt och därmed ser vi behov för ytterligare klarlägganden från berörda myndigheter och även baserat på en samlad dialog med elmarknadens parter innan eventuella nästa steg i denna process tas. Baserat på det så ser vi det därmed som positivt att vi givits möjlighet att ge initiala inspel till en sådan process via denna remiss.

På följande sidor redovisas våra preliminära svar på de föreslagna frågorna i bilaga 1 till Svenska Kraftnäts rapport.

Vänligen,

Rickard Nilsson
Senior Advisor Market Design

E-mail: rickard.nilsson@nordpoolgroup.com

Mobil: +46 (0)739 81 89 65

Bilaga A: Svar på detaljfrågor

Fråga 1: Ser ni ett behov av en fortsatt kapacitetsmekanism efter den 16 mars 2025?

Ja, men inte nödvändigtvis via en marknadsomfattande kapacitetsmekanism och inte heller för alla elområden i Sverige eftersom både energi- och effektbriserisker även inom närmsta 5-10 åren huvudsakligen är begränsade till dagens elområden SE3 och SE4. Vi delar bedömningen i rapporten att det är troligt att ett införande av en marknadsomfattande kapacitetsmekanism kräver 4-5 års tid för implementering och därmed ser vi det som motiverat med en initial förlängning (2025 och 2-3 år framåt) av användandet av en strategisk reserv, men detta bör också baseras på en utvärdering av formen, storleken och principer för aktivering av resurser knutna till en sådan strategisk reserv.

Fråga 2: Bör det införas en marknadsomfattande kapacitetsmekanism?

Möjligen, men då begränsat till de elområden där en kapacitetsmekanism är befogad inom given tidsperiod och efter att tydlighet etablerats kring vad som skall ingå, hur mekanismen skall fungera och vilka utmaningar som en sådan kapacitetsmekanism kan anses vara mest lämplig att bidra till att lösa.

Fråga 3: Bör det nuvarande mandatet för Svenska kraftnät utökas till att planera, utforma och vid behov upphandla en kapacitetsmekanism så att tillförlitlighetsnormen uppfylls på kort och lång sikt?

Delvis eniga med att Svenska kraftnät skall ha ett förtydligt mandat, men om det ska sträcka sig så långt att SvK via kapacitetsmekanismer ska ansvara för att säkra tillförlighetsnormen både på kort sikt och lång sikt bedömer vi kräver vidare analys (bl.a. nytto-kostnadsanalys) innan vi kan ta klar ställning till det.

Fråga 4: Bör en eventuell kapacitetsmarknad utformas med en geografisk uppdelning inom Sverige?

Ja det bör den och fokus bör ligga på de elområden där det bedöms finnas en markant risk för effektbrist vid höglast vintertid, dvs per idag SE3 och SE4.

Fråga 5: Bör i så fall den geografiska uppdelningen av en kapacitetsmarknad utgå ifrån elområdesindelning, eller har ni alternativa förslag avseende geografisk avgränsning?

Ja, förslaget bör utgå ifrån behoven i nuvarande elområdesindelning och eventuellt kommande ändrade elområdesindelning.

Fråga 6: Har ni synpunkter på hur överföringskapacitet inom Sverige bör hanteras inom ramen för en kapacitetsmarknad?

Vi ser inget skäl till att ett möjligt införande av en marknadsomfattande kapacitetsmekanism skulle kopplas till hanteringen av överföringskapacitet mellan elområden i Sverige eller till/från grannländerna eftersom detta regleras via klara EU regler och tillhörande metoder som sedan länge appliceras primärt via de reglerade spotmarknaderna (SDAC och SIDC) och därefter i realtidsskedet via (TSO) balansmekanismer.

Fråga 7: Vilka synpunkter har ni på gränsöverskridande (utländskt) deltagande på en svensk kapacitetsmarknad?

Rent tekniskt och praktiskt kan vi konstatera att det är komplicerat att etablera gränsöverskridande deltagande i en nationell kapacitetsmekanism som ger någon trovärdighet och de facto ökad resurstillgänglighet inom givet land (oberoende av form för kapacitetsmekanism; snävt avgränsad strategisk reserv kontra någon form av marknadsomfattande mekanism). Vi noterar dock att det i givna EU regelverk anges att det skall beredas möjlighet för deltagande från andra (angränsande) länder och i ljuset av det kunde det givetvis finnas både tekniskt och ekonomiskt effektiva möjligheter för att värdera en gemensam kapacitetsmarknad mellan ett antal elektriskt starkt sammankopplade länder, t.ex. på nivån av ett synkront överföringsnät vilket för Sverige skulle innebära på Nordisk stamnätetsnivå. Om det i dagsläget finns förutsättningar för en sådan dimensionering som kan eller är förankrad på gemensam Nordisk politisk basis och sett till värderingar från nationella TSOs och regleringsmyndigheter är dock inget vi i nuläget kan bedöma.

Fråga 8: Om en kapacitetsmarknad införs, har ni synpunkter på om en centraliserad upphandling av kapacitet eller en decentraliserad modell är att föredra?

Det är inget vi kan ta bestämt ställning till i dagsläget givet de väsentliga osäkerheter som föreligger sett till exakt modell, dess tekniska och geografiska omfattning, praktiskt genomförande och tidsmässig horisont. En viss grad av centraliserad ("statlig") upphandling ter sig dock i utgångsläget som rimligt men om detta ("centraliserad") även inkluderar faktisk implementering och därefter drift av mekanismen är för oss inte alls givet och delvis en separat fråga.

Fråga 9: Bör finansiella återbetalningskrav vid höga priser i form av s.k. tillförlitlighetsoptioner införas?

Vi är preliminärt icke övertygade om att s.k. tillförlitlighetsoptioner är lämpliga och därmed ställer vi oss också initialt skeptiska till iden om återbetalningskrav.

Fråga 10: Under förutsättning att tillförlitlighetsoptioner införs, bör det kombineras med krav på tillgänglighet och straff för otillgänglighet vid deklarerade ansträngda situationer?

Hänvisar till svar på fråga 9.

Fråga 11: Under förutsättning att tillförlitlighetsoptioner införs, hur bör lösenpriset definieras ("metod") och/eller vilken nivå på lösenpriset är lämpligt?

Hänvisar till svar på fråga 9.

Fråga 12: Under förutsättning att tillförlitlighetsoptioner införs, hur bör efterfrågeresurser hanteras i förhållande till tillförlitlighetsoptioner?

Hänvisar till svar på fråga 9. I tillägg kan sägas att vi på generell basis, dvs oberoende av form för kapacitetsmekanism och därtill kopplade tilläggsvillkor, ser det som väsentligt att värdera för och nackdelar med inkludering av

förbrukningsflexibilitet (inklusive lager, batterier och "sektorkoppling") i en given kapacitetsmekanism och inte minst pga ensidigt fokus på produktion kan vara kostnadsdrivande och icke konkurrensneutralt givet att reducerad förbrukning av X MW (MWh) rent tekniskt i stort sett har samma värde som X MW (MWh) ökad produktion sett till resurstillräcklighet.

Fråga 13: Vilka för och nackdelar ser ni med att införa en stop-loss mekanism för återbetalningar från tillförlitlighetsoptioner och/eller straff vid icke-leveranser? Eventuella synpunkter på utformningen av en sådan stop-loss mekanism?

Hänvisar till svar på fråga 9.

Fråga 14: Bör en marknadsomfattande kapacitetsmekanism utformas utifrån en eller flera produkter?

Om en marknadsomfattande kapacitetsmekanism för relevanta elområden kan antas ha blivit tydligt definierad sett till vilka utmaningar den ska adressera är vår preliminära bedömning att det är lämpligt med endast en produkt, dvs icke differentierad per t.ex. produktionstyp eller förbrukningsflexibilitet. När detta är sagt inser vi att det finns ett generellt problem med en marknadsomfattande kapacitetsmekanism, nämligen att den ger betalningsflöden (och därmed sannolikt ökade samhällskostnader) även till resurser som med stor sannolikhet är tillgängliga i marknaden även utan en kapacitetsmekanism.

Fråga 15: Vilka aspekter är viktiga att beakta vid fastställande av kapacitetsfaktorer?

Vi är ännu icke redo att bedöma detta utan att först ha mer klarhet kring vilken kapacitetsmekanism, inklusive dess detaljkonfigurering, som avses etableras.

.

Fråga 16: Bör en nationell kapacitetsmekanism ha ett lägre gränsvärde än de generella EU-kraven för hur mycket koldioxid en anläggning maximalt får släppa ut? Hur lågt bör gränsvärdet vara och varför?

Vi ser ingen anledning till att frångå generella EU-krav (gränsvärden) på miljöområdet specifikt för resurser som skulle ingå i en kapacitetsmekanism oberoende om mekanismen skulle vara begränsad i form av en strategisk reserv eller en marknadsomfattande mekanism.

Fråga 17: Bör auktionsdesignen baseras på marginalpris, betalning enligt bud eller annat alternativ, exempelvis en differentiering mellan existerande och nya resurser?

Svaret på frågan kan variera beroende på vilken form av kapacitetsmekanism samt dess omfattning, tidslängd m.m. som implementeras, men i utgångsläget är vår bedömning att marginalpris generellt är att föredra. När det gäller den inbakade frågan om differentiering mellan existerande och nya resurser väcker den ett behov för ett klarläggande, nämligen om tänkt kapacitetsmekanism är avsedd att både säkra resurstillräcklighet från start av leveransperioden med befintliga resurser och bidra till att säkra investeringar i nya resurser som kan ingå i mekanismen från en senare tidpunkt eller ställas till förfogande vid en förlängd/förnyad period för given kapacitetsmekanism.

Fråga 18: Vilka möjligheter ser ni att det finns för att reglera budgivningen för att begränsa eventuella problem med marknadsomfattande under marginalpris respektive för att säkerställa kostnadsriktiga bud under betalning enligt bud?

Vi ser icke att det borde vara ett specifikt problem med marknadsövervakning (reglering) av budgivning och resultat i en marknadsomfattande, eller annan form av, kapacitetsmarknad utan det bör kunna följa regler för transparens och övervakning av reglerade dagen före och intradagsmarknader samt balansmekanismer. Delarna av frågan som kopplas till möjliga problem med marknadsomfattande samt säkerställande av s.k. kostnadsriktiga bud behöver enligt vår mening först förtydligas för att det ska vara möjligt att ge ett svar till.

Fråga 19: Bör existerande produktionsresurser som inte deltar på kapacitetsmarknaden implicit räknas in i utbudskurvan som nollbud och utan kapacitetsbetalning?

För att kunna ge ett svar bedömer vi att frågan först behöver förtydligas, t.ex. vilken utbudskurva avses och i vilket syfte ska icke deltagande resurser räknas in som nollbud och vad ska gälla för delar som eventuellt inte kommer från produktionssidan utan via t.ex. förbrukningsflexibilitet, lager och batterier.

Fråga 20: Bör det införas krav på deltagande i kapacitetsmarknaden från existerande produktionsresurser?

Det är enligt oss icke möjligt att ge ett svar till i nuläget, bl.a. för att det först behövs mer förtydliganden om vad som ligger i termen marknadsomfattande kapacitetsmarknad sett till befintliga och eventuella nya resurser som ska ingå.

Fråga 21: Har ni synpunkter avseende vilken typ av auktionsmodell som skulle vara att föredra för en svensk kapacitetsmarknad (single-round sealed bid, multi-round descending clock eller annat alternativ)?

Det är för tidigt att besvara givet osäkerhet i modellens omfång m.m., men rent generellt har vi goda erfarenheter med auktioner som liknar eller är baserade fullt ut på "single-round sealed bid" och föredrar den enkelhet, integritet och robusthet sådana handelsmodeller baseras på.

Fråga 22: Vad anser ni är en lämplig framförhållning för kapacitetsauktionerna?

Det är inget vi kan bedöma i detalj, men indikerade 4 år låter förhållandevis balanserat men beror delvis på hur mycket fokus som är tänkt att ligga på befintliga resurser gentemot önskemål att stimulera nya (investeringar) resurser varav det senare naturligt nog kan motivera en längre tidshorisont.

Fråga 23: Vad anser ni är lämpliga kontraktslängder för kapacitetskontrakt samt vilka eventuella tröskelvärden bör tillämpas?

Hänvisar till svaret på fråga 22.

Fråga 24: Är det ändamålsenligt att nettokostnaden för en kapacitetsmarknad finansieras via en avgift på balansansvariga eller på nätföretagen?

Förutsatt att tillgängligheten av resurserna i en kapacitetsmekanism, oavsett om det som idag i Sverige är i formen av en strategisk reserv (för höglast vintertid) eller någon form av marknadsomfattande kapacitetsmekanism, specifikt kommer de balansansvariga till godo ter det sig rimligt att nettokostnaden (och även eventuellt överskott) från en kapacitetsmekanism läggs hos de balansansvariga.

Fråga 25: Bör avgiften för att täcka nettokostnaden för en kapacitetsmarknad vara reglerad gentemot slutkund, dvs. att avgiften direkt vidareförs till slutkund?

Den frågan har vi icke ännu tagit ställning till, men rent generellt kan det rimligen antas att alla kostnader som uppstår i grossistledet kopplat till kommersiell elhandel eller elnätsaktivitet på ett eller annat sätt vidareförs till slutkunder och därmed är det alls icke givet att specifikt nettokostnader för en kapacitetsmarknad borde regleras gentemot slutkunder när icke andra kostnader regleras på motsvarande sätt.

Fråga 26: Bör eventuella överintäkter från en kapacitetsmarknad (vid höga priser) återföras till kunderna direkt eller via en reduktion av framtida avgifter?

Bortsett från att vi icke nödvändigtvis ser en koppling mellan s.k. övervinster och höga priser så kunde en utgångspunkt för återföring av överintäkter vara att dessa övervinster på ett transparent sätt kunde gå till de parter som direkt finansierat kapacitetsmekanismen.

Fråga 27: Vid en direkt återföring, hur bedömer ni de administrativa kostnaderna för ett nätföretag eller balansansvarig/elleverantör att hantera en sådan process?

Det kan vi i nuläget icke bedöma och delvis även givet svaret på fråga 26.

Fråga 28: Bör finansieringen ske uppdelat utifrån kapacitetsmarknadens geografiska indelning, eller bör finansieringen vara solidarisk över hela kundkollektivet?

Det verkar rimligt att resurser som ingår, oavsett form av kapacitetsmekanism, samt även finansieringen huvudsakligen bör vara uppdelat på aktuell (och möjligen framtida ändrad) elområdesnivå.